

### **3. Uwarunkowania formalne realizacji Programu**

#### **3.1 Polityka Leśna Państwa**

Jednym z głównych celów Polityki Leśnej Państwa (PLP) przyjętej przez Radę Ministrów 22 kwietnia 1997 r. jest zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050 oraz osiągnięcie przestrzennie optymalnej struktury lasów w krajobrazie przez ochronę i pełne wykorzystanie możliwości siedlisk.

W dokumencie tym przyjęto ponadto, że powiększaniu zasobów leśnych towarzyszyć będzie program wprowadzania systemów zadrzewień, zakrzewień i plantacji drzew, jako ważnych substytutów lasu w rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W Polityce Leśnej Państwa zostały określone różnorodne funkcje lasów, w tym funkcje ekologiczne, które mają zapewnić stabilizację obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałanie powodziom, lawinom i osuwiskom, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, kształtowanie klimatu globalnego i lokalnego, stabilizację składu atmosfery i jej oczyszczanie, tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków, ekosystemów i wartości genetycznych organizmów, a także zapewniające wzbogacanie różnorodności i złożoności krajobrazu, lepsze warunki dla zdrowia i życia ludności oraz produkcji rolniczej.

Kierunki działań określone w PLP, wzmacniające funkcje ekologiczne (w tym szczególnie lasów państwowych) obejmują:

- obligatoryjne uwzględnianie w pracach planistycznych obszarów leśnych, kierunków i sposobów realizacji wszystkich istotnych rodzajów funkcji lasów, a zwłaszcza funkcji ekologicznych uwzględniających kształtowanie, ochronę lub restytucję ekosystemów występujących lokalnie, a właściwych dla danego regionu oraz biologiczną organizację stref ekotonowych;
- obligatoryjne uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin optymalnej granicy polno-leśnej, struktury przestrzennej lasów w krajobrazie, systemu zadrzewień oraz korzyści ekologicznych między kompleksami leśnymi oraz usuwanie barier ekologicznych, a przede wszystkim ograniczanie zewnętrznych presji na ekosystemy leśne przez przyjazne lasom zagospodarowanie terenów przyległych.

Głównymi zagrożeniami dla leśnych zasobów kraju są spowodowane działalnością człowieka zmiany środowiska przyrodniczego, wśród których za najważniejsze uznać należy:

- skażenia atmosfery gazami i pyłami, które stymulują globalne zmiany klimatu, a poprzez zakwaszenie gleb i toksyczne działanie na organizmy, negatywnie wpływają na ekosystemy leśne, sprzyjając występowaniu szkodników i lokalnie powodując zamieranie lasów,
- obniżenia poziomu wód gruntowych i częsty deficyt opadów atmosferycznych, co wywołuje osłabienie drzew, zwiększa ich podatność na ataki szkodników, choroby i zagrożenie pożarowe;

- nierównomierną przestrzenną strukturę lasów wyrażająca się występowaniem wielu małych kompleksów leśnych, która różnicując korzystnie krajobraz, powoduje jednak zwiększenie negatywnych dla tych lasów presji oraz utrudnia zarządzanie;
- konsekwencje schematycznej gospodarki leśnej opartej na modelu surowcowym.

Podsumowując można powiedzieć, że Polityka Leśna Państwa wskazuje ogólną docelową wielkość zalesień w Polsce (bez odnoszenia się do poszczególnych województw) przy jednoczesnym kształtowaniu przestrzeni optymalnej struktury lasów w powiązaniu z systemami zadrzewień.

### **3.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości**

Artykuł 14 ustęp 2a ustawy z 28 września 1991 o lasach mówi, że „wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa Krajowy Program Zwiększania Lesistości (KPZL) opracowany przez ministra właściwego do spraw środowiska, zatwierdzony przez Radę Ministrów”. KPZL został zaakceptowany przez Radę Ministrów RP w dniu 23 czerwca 1995 r. jednak nie stał się programem rządowym. W roku 2003 dokonano jego aktualizacji.

Krajowy Program Zwiększania Lesistości jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju i zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości. Przyjęte w KPZL założenia metodyczne i kryteria określania preferencji zalesieniowych mogą być pomocne w tworzeniu programów regionalnych oraz lokalnych.

W KPZL wskazuje się, że istotnym problemem jest nierównomierne występowanie lasów na terenie kraju oraz znaczne rozdrobnienie i rozproszenie kompleksów leśnych. Ocenia się, że lasy w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe podzielone są na kilkadziesiąt tysięcy kompleksów leśnych. Przeciętna wielkość prywatnego gospodarstwa leśnego nie przekracza 1 ha. Gospodarstwo tej wielkości często stanowi kilka oddzielnych działek. Szczególną funkcją zalesień powinno być odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień.

Lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Należy dążyć do tego, żeby docelowa powierzchnia kompleksu leśnego nie była mniejsza niż 5 ha. Powierzchnie poniżej 0,5 ha powinny być wykorzystywane do tworzenia zbiorowisk drzewiasto-krzewiastych o funkcjach zadrzewień. Zalesianie gruntów porolnych powinno również sprzyjać tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy rolno-leśnej, a także tworzeniu zwartego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych. Zalesienia powinny uwzględniać także tworzenie korytarzy ekologicznych pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi.

Na terenach, na których nie byłoby wskazane zalesianie (o intensywnej produkcji rolnej i najwyższej jakości bonitacyjnej gleb), należy upowszechniać zadrzewienia. Wprowadzanie zadrzewień należy traktować jako równorzędny z zalesieniami czynnik ochrony i użytkowania przestrzeni przyrodniczej. Z tego względu udział i rozmieszczenie zadrzewień powinno stanowić integralny element koncepcji i programów przestrzennego zagospodarowania województw w zakresie ochrony środowiska i gospodarki rolnej.

Istotną częścią KPZL jest przestrzenny model zwiększania lesistości obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych. W zmodyfikowanym w 2003 roku KPZL zastosowano wielokryterialną metodę oceny tych preferencji i przyjęto następujący zestaw dwunastu cech:

- udział gleb najsłabszych w powierzchni użytków rolnych (%);
- jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej; tj. przydatność dla rolnictwa według punktacji IUNG (pkt);
- rzeźba terenu (pkt);
- występowanie stepowienia (ha);
- zagrożenie erozją wodną powierzchniową (ha);
- podaż gruntów do zalesienia według badań ankietowych w gminach (ha);
- lesistość (%);
- udział łąk i pastwisk w powierzchni gminy (%);
- stopień zwiększania lesistości ze względu na potrzeby ochrony przyrody (%);
- ważniejsze wododziały (ha);
- zlewnie chronione (ha);
- ochrona wód podziemnych (ha).

Biorąc pod uwagę duże i stale rosnące ogólnospołeczne znaczenie funkcji pozaprodukcyjnych zalesień (przyszłych lasów), zaproponowano przyjęcie wariantu środowiskowego do praktycznego stosowania w określaniu preferencji zalesieniowych gmin. Wariant ten polega na przypisaniu większej wagi dla cech; które wzmacniają funkcje środowiskowe zalesień (wodochronne; glebochronne i związane z ochroną przyrody). W efekcie otrzymano podział na gminy o zróżnicowanych potrzebach zalesieniowych z przypisaną do każdej gminy liczbą punktów (im więcej punktów tym potrzeby zalesieniowe gminy są większe). Spośród 17 gmin Powiatu Poznańskiego gminie o największych potrzebach zalesieniowych przypisano 24,20 punktów; natomiast o najmniejszych – 6,03 punktów. W odniesieniu do poszczególnych gmin Powiatu wyniki przeprowadzonego rankingu prezentuje tabela nr 3.1.

Tabela nr 3.1. Potrzeby zalesieniowe w gminach Powiatu Poznańskiego (wg KPZL).

| Pozycja w rankingu KPZL 2003 | Nazwa gminy      | Kod     | Powierzchnia | Ranking środowiskowy nowy | Lesistość aktualna |
|------------------------------|------------------|---------|--------------|---------------------------|--------------------|
| 160                          | Pobiedziska      | 3021125 | 17911        | 24,20                     | 25,7               |
| 389                          | Mosina           | 3021105 | 15729        | 19,39                     | 39,6               |
| 441                          | Murowana Goślina | 3021115 | 16490        | 18,87                     | 48                 |
| 480                          | Kostrzyn         | 3021085 | 14618        | 18,44                     | 13                 |
| 483                          | Buk              | 3021035 | 8736         | 18,42                     | 5                  |
| 650                          | Tarnowo Podgórne | 3021172 | 10140        | 16,95                     | 6,6                |
| 674                          | Dopiewo          | 3021052 | 10808        | 16,75                     | 15,9               |
| 942                          | Suchy Las        | 3021152 | 11655        | 15,01                     | 28,6               |
| 965                          | Rokietnica       | 3021132 | 7931         | 14,89                     | 7,6                |
| 1025                         | Swarzędz         | 3021165 | 9383         | 14,55                     | 13,9               |
| 1121                         | Kleszczewo       | 3021062 | 7477         | 14,05                     | 5                  |
| 1173                         | Kórnik           | 3021095 | 18050        | 13,77                     | 27                 |
| 1249                         | Czerwonak        | 3021042 | 8224         | 13,45                     | 40,4               |
| 1685                         | Luboń            | 3021011 | 1352         | 11,74                     | 5                  |
| 2083                         | Stęszew          | 3021144 | 563          | 10,27                     | 5                  |
| 2485                         | Komorniki        | 3021072 | 6655         | 8,44                      | 15,9               |
| 2805                         | Puszczykowo      | 3021021 | 1665         | 6,03                      | 45,6               |

Jak widać KPZL wskazuje gminy z określonymi preferencjami zalesieniowymi wynikającymi z uwzględnienia określonych kryteriów, w tym kryteriów związanych z ochroną przyrody. Jednak program ten nie wskazuje konkretnych obszarów predysponowanych do zalesień; ani też nie uwzględnia kształtowania powierzchni leśnych w kontekście obszarowej struktury przyrodniczej (np. wyznaczonej według koncepcji płatów i korytarzy ekologicznych); pozostawiając to do rozstrzygnięcia w programach regionalnych.

W odniesieniu do Powiatu Poznańskiego KPZL przewiduje zalesienie w latach 2001-2020 łącznie 3076 ha gruntów rolnych; w tym 1960 ha nie należących do Skarbu Państwa, co stanowi 2,8% ogólnej powierzchni przewidzianych do zalesień w Województwie Wielkopolskim (tabela nr 3.2).

Tabela nr 3.2. Rozmiar zalesień gruntów rolnych w okresie 2001 – 2020 przyjęty w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości dla powiatów Województwa Wielkopolskiego.

| Województwo: Wielkopolskie |                         |                                                                                   |                     |             |
|----------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------|
| Lp.                        | Powiat                  | Powierzchnia gruntów rolnych przewidzianych do zalesienia w latach 2001-2020 (ha) |                     |             |
|                            |                         | Sektor państwowy                                                                  | Sektor niepaństwowy | Razem       |
| 1                          | chodzieski              | 59                                                                                | 429                 | 488         |
| 2                          | czarnkowsko-trzcianecki | 317                                                                               | 282                 | 599         |
| 3                          | gnieźniński             | 2219                                                                              | 2379                | 4598        |
| 4                          | gostyński               | 309                                                                               | 60                  | 369         |
| 5                          | grodziski (wielkp.)     | 442                                                                               | 1997                | 2439        |
| 6                          | jarociński              | 781                                                                               | 2206                | 2987        |
| 7                          | kaliski                 | 447                                                                               | 20807               | 21254       |
| 8                          | kępiński                | 1328                                                                              | 7483                | 8811        |
| 9                          | kolski                  | 195                                                                               | 1239                | 1434        |
| 10                         | koniński                | 973                                                                               | 1266                | 2239        |
| 11                         | kościański              | 161                                                                               | 463                 | 624         |
| 12                         | krotoszyński            | 90                                                                                | 1437                | 1527        |
| 13                         | leszczyński             | 1409                                                                              | 150                 | 1559        |
| 14                         | międzychodzki           | 639                                                                               | 2499                | 3138        |
| 15                         | nowotomyski             | 730                                                                               | 2283                | 3013        |
| 16                         | obornicki               | 446                                                                               | 1142                | 1588        |
| 17                         | ostrowski (wielkop.)    | 958                                                                               | 10601               | 11559       |
| 18                         | ostrzeszowski           | 1053                                                                              | 11562               | 12615       |
| 19                         | pilski                  | 80                                                                                | 876                 | 956         |
| 20                         | pleszewski              | 444                                                                               | 6262                | 6706        |
| 21                         | <b>poznański</b>        | <b>1116</b>                                                                       | <b>1960</b>         | <b>3076</b> |
| 22                         | rawicki                 | 308                                                                               | 151                 | 459         |
| 23                         | ślupecki                | 1077                                                                              | 966                 | 2043        |
| 24                         | szamotulski             | 765                                                                               | 2680                | 3445        |
| 25                         | średzki (wielkop.)      | 211                                                                               | 1343                | 1554        |
| 26                         | śremski                 | 383                                                                               | 1033                | 1416        |
| 27                         | turecki                 | 570                                                                               | 1679                | 2249        |
| 28                         | wągrowiecki             | 128                                                                               | 188                 | 316         |
| 29                         | wolsztyński             | 668                                                                               | 245                 | 913         |
| 30                         | wrzesiński              | 690                                                                               | 3602                | 4292        |
| 31                         | złotowski               | 579                                                                               | 1854                | 2433        |
| 32                         | Kalisz                  | 0                                                                                 | 0                   | 0           |
| 33                         | Konin                   | 0                                                                                 | 0                   | 0           |

|                           |        |              |              |               |
|---------------------------|--------|--------------|--------------|---------------|
| 34                        | Leszno | 0            | 0            | 0             |
| 35                        | Poznań | 0            | 0            | 0             |
| <b>Ogółem województwo</b> |        | <b>19575</b> | <b>91124</b> | <b>110699</b> |

### 3.3. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020

W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 działaniom na rzecz poprawy stanu środowiska i racjonalizacji gospodarowania zasobami przyrodniczymi nadano szczególny priorytet, uznając je za istotny cel operacyjny, którego realizacja warunkuje osiągnięcie celu strategicznego, jakim jest dostosowanie przestrzeni regionu do wyzwań XXI wieku. W dokumencie uznano, iż utrzymanie obecnego stanu środowiska na poziomie gwarantującym następnym pokoleniom korzystanie z niego w stopniu równym, w jakim korzysta pokolenie obecne, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, nie jest wystarczające. Wśród kilkunastu zadań, jakie w tej sytuacji należy wdrożyć wskazuje się w dokumencie na konieczność poprawy stanu oraz zwiększanie zasobów leśnych regionu i ich produktywności.

### 3.4. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 jest instrumentem wskazującym działania prowadzące do wzmocnienia potencjału rozwojowego regionu na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia. Programem objęto wszystkie sfery życia społeczno-gospodarczego, w tym również związane z poprawą stanu środowiska przyrodniczego, nadając im wysoki, trzeci priorytet. W dokumencie jednoznacznie wskazuje się na potrzebę racjonalizacji gospodarowania zasobami środowiska oraz poprawy jakości przestrzeni regionu, poprzez intensyfikację działań na rzecz rewitalizacji na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych. Stwierdza się ponadto, że konieczność poprawy jakości przestrzeni Wielkopolski wymaga między innymi odbudowy zdegradowanych siedlisk naturalnych, w tym leśnych oraz znoszenia barier migracji zwierząt.

### 3.5. Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem pozostającym w ścisłej relacji ze Strategią Rozwoju Województwa do roku 2020. Nakreślono w nim rodzaj i skalę działalności gospodarczo-społecznej, która stanowi determinantę zmian środowiska, zarówno w korzystnym, jak i niekorzystnym kierunku. Jako nadrzędną tezę przyjęto, iż kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju musi być realizowane w samym środowisku w związku z dynamiką procesów w nim zachodzących i w związku z okolicznościami wpływającymi na te procesy. Wśród ośmiu wskazanych do realizacji celów szczególne znaczenie nadano działaniom podejmowanym na rzecz zachowania walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz działaniom na rzecz rozwoju zasobów leśnych.

### **3.6. Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich i Program Rozwoju Obszarów Wiejskich**

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 problematyka zalesień ujęta została w Działaniu 2.4. pt. „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne”, którego celem jest:

- powiększenie obszarów leśnych, poprzez zalesianie;
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych, poprzez zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych.

W ramach Działania 2.4. będą zalesiane grunty rolne i grunty nie uprawiane rolniczo (opuszczone tereny rolnicze oraz inne grunty, dla których zalesienie stanowi racjonalny sposób ich zagospodarowania).

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na okres 2007 - 2013 wskazuje ponadto następujące zasady kształtowania planów zalesienia w ramach Priorytetu pt. „Zwiększenie lesistości kraju”:

- zalesienia należy prowadzić z uwzględnieniem przesłanek przyrodniczych – zgodnie z tzw. „półnaturalną hodowlą lasu”;
- zakładane lasy powinny być wielofunkcyjne; tj. zdolne do pełnienia funkcji środowiskowych; społecznych i produkcyjnych;
- przy kształtowaniu składu gatunkowego zalesień należy popierać duże bogactwo składu gatunkowego i małopowierzchniowych form zmieszania;
- dobór gatunków drzew i krzewów leśnych winien odbywać się z dostosowaniem do siedliska (z wykorzystaniem mikrosiedlisk) i lokalnych warunków (w tym klimatycznych);
- wzdłuż granicy zalesień z terenami otwartymi należy kształtować specjalne strefy ekotonowe; złożone z pasów krzewów oraz specjalnie dobranych gatunków drzew;
- we wnętrzu większych obszarów zalesień należy pozostawiać enklawy i ogniska biocenotyczne zbudowane z cennych fragmentów zbiorowisk półnaturalnych (łąki; murawy; kępy krzewów itp.);
- przy projektowaniu zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych należy wykorzystać znajomość procesów zachodzących w ekosystemach leśnych (dążenie do uzyskania ich stabilności).

Działania w ramach PROW na lata 2007-2013 będą realizowane w obrębie użytków rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa, opuszczonych terenów rolniczych oraz nadających się do zalesienia nieużytków. Wdrażane będą w 2 schematach, odrębnie dla zalesień gruntów rolnych oraz zalesień nierolniczych.

### Schemat 1. Zalesienie gruntów rolnych

Schemat ten dotyczy wyłącznie leśnego zagospodarowania gruntów uprawianych rolniczo, które realizowane będzie poprzez sadzenie. Wsparcie udzielane w ramach tego schematu jest zależne od grup odbiorców oraz celu założenia uprawy leśnej i dotyczy w szczególności:

- założenia uprawy leśnej oraz zakładania plantacji drzew szybkorosnących dostępnego dla wszystkich grup beneficjentów, w tym podmiotów publicznych;
- pielęgnacji uprawy leśnej zwanego premią pielęgnacyjną, dostępnego tylko dla podmiotów prywatnych będących osobami fizycznymi i prawnymi. Wsparcia udziela się przez maksymalny okres 5 lat. Nie dotyczy ono plantacji drzew szybkorosnących;
- utraconego dochodu z tytułu wyłączenia gruntów spod uprawy rolnej zwanego premią zalesieniową. Beneficjentami mogą być wyłącznie osoby fizyczne, osiągające co najmniej 25% dochodów z własnego gospodarstwa rolnego. Pomoc może być wypłacana przez okres 15 lat od założenia uprawy leśnej.

### Schemat 2. Zalesianie gruntów nieuprawianych rolniczo

Schemat ten dotyczy leśnego zagospodarowania opuszczonych terenów rolniczych oraz innych gruntów, dla których zalesienie stanowi racjonalny sposób zagospodarowania. Przyjęto w nim możliwość wykorzystania sukcesji naturalnej w obrębie ww. gruntów. Wsparcie udzielane w ramach tego schematu dotyczy:

- założenia uprawy leśnej, zwanego wsparciem na zalesienie, dostępnego dla wszystkich grup odbiorców oraz zakładania plantacji drzew szybkorosnących;
- pielęgnacji uprawy leśnej, zwanego premią pielęgnacyjną, dostępnego tylko na gruntach, na których zaprzestano uprawy rolniczej. Dotacja taka jest udzielana przez maksymalny okres 5 lat.

W ramach schematu „Zalesianie gruntów nieuprawianych rolniczo” wspierane będą 2 typy projektów:

- zalesienia poprzez sadzenie (sztuczne), gdzie dla zakładania i pielęgnacji uprawy leśnej stosuje się te same zasady, co przy zalesianiu gruntów rolnych;
- wykorzystanie sukcesji naturalnej, gdzie przy uznawaniu i ocenie udatności uprawy stosuje się specyficzne kryteria ekologiczne.

## **3.7. Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006 – 2013**

Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006 - 2013 zawiera między innymi wszechstronną analizę stanu środowiska przyrodniczego. Wśród wymienianych w diagnozie problemów wskazuje się na zagrożenia wynikające z intensyfikacji zagospodarowania, postępującej urbanizacji i znacznego wzrostu liczby mieszkańców. Wskazano także na zagrożenia, jakie wiążą się z coraz częściej występującymi zjawiskami susz w wyniku niskich opadów,



intensywnego parowania i przekształcania stosunków wodnych przez melioracje, urbanizację i nadmierną eksploatację zasobów wodnych. Za groźne dla środowiska przyrodniczego uznano również nadmierną eksploatację surowców mineralnych głównie kruszyw i surowców ilastych, zmieniającą niekorzystnie walory krajobrazowe i zaburzającą stosunki wodne. Podkreślono także zdecydowanie za niską lesistość Powiatu Poznańskiego.

W sformułowanej w Strategii misji samorządu zakłada się dbałość o środowisko naturalne w myśl zasad zrównoważonego rozwoju. W ramach celu strategicznego I – „kształtowanie przestrzeni podwyższające jakość życia oraz wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu”, sformulowano cel szczegółowy – „poprawa stanu środowiska naturalnego”, a w jego ramach cel operacyjny – „rozwój systemu ochrony przyrody”, którego realizację zamierza się osiągnąć między innymi poprzez zwiększenie lesistości i poprawę stanu sanitarnego lasów.

### **3.8. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego**

Dokument zawiera zestawienie działań, jakie należy do roku 2015 zrealizować na rzecz ochrony środowiska Powiatu Poznańskiego, odnosząc się do wszystkich istotnych sfer problemowych.

W zakresie ochrony wód na poziomie Powiatu zakłada się między innymi bezwzględną ochronę zlewni jeziornych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego, wzbogacenie różnorodności biologicznej środowiska rolniczego, zminimalizowanie skutków występowania zjawisk ekstremalnych (tj. suszy i powodzi). Jako kierunki działań na poziomie gminy wskazuje się między innymi na konieczność objęcie ochroną obszarów źródłiskowych cieków.

W zakresie ochrony przed hałasem wśród postulowanych na poziomie gminy kierunków działań podkreśla się potrzebę między innymi ograniczania hałasu komunikacyjnego, poprzez tworzenie pasów zieleni izolacyjnej.

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zakłada się ewidencjonowanie na poziomie powiatu źródeł tego rodzaju promieniowania i odpowiednie zagospodarowywanie koniecznych stref ochronnych.

W zakresie ochrony gleb uznaje się za konieczne wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przydrożnych, spełniających rolę przeciwoerozyjną, zalesianie gleb o niskiej bonitacji, rekultywację gruntów zdegradowanych i zdewastowanych.

W zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych na poziomie powiatu i gminy wskazuje się na potrzebę rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych eksploatacją kruszyw naturalnych.

Wzrost wskaźnika lesistości Powiatu Poznańskiego zamierza się osiągnąć poprzez realizację między innymi następujących zadań cząstkowych:

- uporządkowanie ewidencji gruntów ze szczególnym uwzględnieniem gruntów zalesionych i zadrzewionych w latach poprzednich;
- aktualizacja na szczeblu powiatu Krajowego Programu Zwiększania Lesistości;

- kontynuowanie zalesienia gruntów marginalnych w takim zakresie aby do roku 2020 uzyskać lesistość w Powiecie na poziomie 24- 25%;
- prowadzenie nadzoru nad lasami prywatnymi i zalesionymi gruntami porolnymi;
- zwiększenie różnorodności biologicznej w lasach między innymi przez zapewnienie odpowiednich przejść dla zwierząt w istniejących korytarzach ekologicznych podczas budowy nowych dróg, szczególnie dróg szybkiego ruchu oraz innych tras komunikacyjnych;
- renowację terenów zieleni, w szczególności zabytkowych parków;
- zwiększanie zasobów zieleni przydrożnej i śródpolnej;
- uregulowanie stanów prawnych parków wiejskich, starodrzewów, alei drzew;
- ochronę, utrzymanie i tworzenie brakujących korytarzy ekologicznych;
- wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej;
- przygotowanie wykazu gruntów marginalnych dla rolnictwa, które będą mogły być przeznaczone pod zalesienie;
- włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu;
- włączenie do działań edukacyjnych problematyki związanej z ochroną przyrody;
- uwzględnienie granic polno-leśnych lub ich aktualizacji w dokumentach planowania przestrzennego;
- utrzymanie dotychczasowego stanu lub powiększanie terenów zieleni urządzonej: parki, cmentarze, większe skwery, ogrody działkowe, zielone tereny sportowe, aleje i szpalery drzew.